

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Estratègies didàctiques pel treball de les quatre destreses lingüístiques en anglès utilitzant les TIC

Jeroni Xavier Sitges Garcia

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2015-16

DNI de l'alumne: 41574766N

Treball tutelat per Francisca Negre Bennasar

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☒	☐

Paraules clau del treball:

Estratègies didàctiques, TIC, anglès, Educació Primària, destreses lingüístiques.

ÍNDEX I PAGINACIÓ

1. INTRODUCCIÓ	2
1.1. Marc teòric	2
1.1.1. La competència comunicativa i les quatre destreses.....	2
1.1.2. Treball de les destreses lingüístiques a partir de les TIC.....	4
1.2. Experiències en l'ús les TIC dins les aules d'anglès d'Educació Primària	6
1.2.1. Experiència de Duran, Félix i Herrán (2007).....	6
1.2.2. Experiència de Bui (2015)	7
1.2.3. Experiència de Yunus, Nordin, Salehi, Embi i Salehi (2013)	8
2. METODOLOGIA	9
2.1. Objectius del treball	9
2.2. Context.....	10
2.3. Procediment	11
2.4. Disseny de propostes didàctiques	12
2.5. Tècniques de recollida de dades	15
3. RESULTATS	18
4. DISCUSSIÓ DELS RESULTATS I CONCLUSIONS	24
5. REFERÈNCIES	25

ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES PEL TREBALL DE LES QUATRE DESTRESES LINGÜÍSTIQUES EN ANGLÈS UTILITZANT LES TIC

‘Didactic Strategies to Practice the four English Linguistic Skills Using ICT’

Jeroni Xavier Sitges Garcia

Universitat de les Illes Balears

RESUM

Aquest treball pretén avaluar l'eficàcia de distintes estratègies didàctiques que utilitzen les TIC per treballar les 4 destreses lingüístiques –*listening, speaking, reading, i writing*–. S'emmarquen teòricament les competències comunicatives intrínseques en les quatre destreses bàsiques i com una sèrie d'aplicacions permeten el seu treball. Se segueix la metodologia IPECC per realitzar un estudi de cas on s'apliquen una sèrie de propostes didàctiques en el CEIP Son Canals. Com a resultats, es presenta com cadascuna de les estratègies ha permès treballar les destreses lingüístiques. Es conclou que totes les destreses lingüístiques es poden treballar a partir de les TIC obtenint bons rendiments acadèmics.

PARAULES CLAU: Estratègies didàctiques, TIC, anglès, Educació Primària, destreses lingüístiques.

ABSTRACT

This work aims to assess the effectiveness of different didactic strategies that use ICT to practice English linguistic skills –*listening, speaking, reading, and writing*–. It presents a theoretical framework about the communicative competences intrinsic to the four basic linguistic skills and how a series of applications allow practicing them. The methodology is based on the IPECC to carry out a case study where a series of didactic proposals are implemented in the CEIP Son Canals. The results show how the different strategies have

allowed practicing the linguistic skills. It is concluded that using ICT it is possible to develop all the linguistic skills obtaining good academic performance.

KEY WORDS: Didactic strategies, ICT, English, Elementary Education, linguistic skills.

1. INTRODUCCIÓ

Si bé és cert que en els últims anys les tecnologies de la informació i la comunicació (en endavant, TIC) s'han incorporat progressivament en els centres d'educació primària i secundària, aquestes no han suposat necessàriament una innovació pedagògica de les pràctiques docents (Moreira, 2010). A més, Becerra i Fernández (2013) apunten que el *listening* és l'única de les quatre destreses lingüístiques per la qual el professorat fa un ús rellevant de les TIC.

Aquest treball s'emmarca dins l'elaboració del Treball de Fi de Grau dels estudis de Grau en Educació Primària. L'objectiu general és avaluar l'eficàcia de distintes estratègies didàctiques que utilitzen les TIC per treballar les quatre destreses lingüístiques bàsiques en anglès. Per això s'avalua la posada en pràctica de deu sessions en el context del CEIP Son Canals*. En aquestes sessions, es treballa amb grups reduïts d'alumnes de segon, quart i sisè curs. S'utilitza un enfocament comunicatiu i les TIC s'utilitzen com un suport sobretot en activitats en gran grup.

1.1. Marc teòric

1.1.1. La competència comunicativa i les quatre destreses

L'objectiu de les TIC hauria de ser millorar l'eficàcia de l'ensenyança i l'aprenentatge dels estudiants (Higgins, 2003). Segons la LOE (2006), l'ensenyament-aprenentatge de l'anglès inclou treballar la competència comunicativa, la qual inclou una sèrie de subcompetències (Arango, 2005):

* URL CEIP Son Canals: <http://cpsoncanals.blogspot.com/es/>

- Competència lingüística: es relaciona amb l'adquisició i desenvolupament del llenguatge, que és el sistema de símbols articulats que permeten la comunicació entre les persones.

- Competència paralingüística: elements que acompanyen i complementen el llenguatge. Pel que fa la llengua oral, el significat del missatge pot canviar segons l'entonació. En la llengua escrita, aquests elements inclourien la presentació, l'ús de la negreta, majúscules, etc.

- Competència pragmàtica: conjunt de recursos, estratègies i tàctiques que utilitzem per influir en les decisions i opinions dels altres. Segons el *Centro Virtual Cervantes* (2016), fa referència a la capacitat de fer un ús comunicatiu de la llengua tenint en compte la relació entre el llenguatge, els interlocutors i el context.

- Competència textual: desenvolupament de les capacitats para entendre i produir textos escrits.

- Competència cinèsica: ús del cos per comunicar. Influeixen la postura, els gestos, la mirada, etc. Pot significar més del 80% de la comunicació.

- Competència proxèmica: producció de significats a partir del maneig de les distàncies.

- Competència cronética: domini del temps.

Trujillo (s.d.) apunta que aquestes competències són útils pel desenvolupament de les quatre destreses comunicatives bàsiques: lectura, escriptura, parla i escolta. Segons Huertas (2013), encara que en una tasca predomini el treball d'una destresa comunicativa, és convenient treballar dins una mateixa tasca tantes destreses com sigui possible.

A més, Huertas (2013) defensa l'enfocament comunicatiu, aquell que realitza tasques amb intenció comunicativa. No s'abandona completament l'estudi de vocabulari i gramàtica, sinó que aquest queda supeditat a la tasca principal que té intenció comunicativa i està centrada en almenys una destresa. Per tant, Huertas (2013) diferencia entre la tasca principal i

les tasques facilitadores, que poden incloure l'estudi de vocabulari o gramàtica necessari per dur a terme l'activitat principal.

Finalment, cal mencionar que per optimitzar el treball d'aquestes destreses cal fer immersió en llengua anglesa. En cap moment utilitzem idiomes diferents de l'anglès. Partim de la idea que els alumnes aprenen un idioma quan són capaços d'entendre el significat dels missatges (McCaul, 2016).

1.1.2. Treball de les destreses lingüístiques a partir de les TIC

Segons Gosnell (2011) l'existència de diferents d'aplicacions permet treballar el *listening*, *speaking*, *reading* i el *writing*. A més, també permet realitzar activitats específiques millorar la pronunciació, sintaxi i vocabulari.

AulaPlaneta (2014) agrupa diferents aplicacions en funció de la destresa que treballen (*reading*, *listening*, *writing*, *speaking*) i també inclou un apartat per aquelles aplicacions que treballen específicament gramàtica o vocabulari. No s'ha d'entendre com una llista tancada, ja que contínuament sorgeixen noves aplicacions. L'extensió d'aquest treball no permet analitzar tots aquests recursos, però una breu descripció resulta molt útil per justificar que totes les destreses lingüístiques es poden treballar a partir d'aplicacions.

Taula 1. Classificació de recursos tecnològics en funció de la destresa lingüística que treballen

Destresa	Aplicació
<i>Writing</i>	Pen Pal World: permet l'intercanvi de correspondència entre estudiants de diferents països.
	Spell Up: joc online on l'usuari de lletrejar, pronunciar, completar, o escriure paraules amb l'objectiu de crear una torre de paraules.
	Listen and Write: permet transcriure cançons i fer dictats.
	Write Source: fomenta l'escriptura oferint temes i exemples de redaccions.

<i>Reading</i>	Starfall: ofereix històries que es poden llegir i escoltar, així com una sèrie de jocs per practicar vocabulari.
	Go Comics: inclou tires còmiques de diferents revistes i diaris.
	Project Gutenberg: biblioteca virtual que permet descarregar obres lliures de drets.
	Time for kids: edició per nins de la coneguda revista TIME. Conté articles d'actualitat de cultura, ciència, esports, etc.
	National Geographic Kids: ofereix lectures sobre el món natural, així com vídeos i jocs.
<i>Listening</i>	Vaughan Radio: aquesta aplicació conté programes adaptats als nivells d'aprenentatge dels alumnes.
	Listen a minute: ofereix audicions d'un minut de durada sobre diferents temes. Conté el text de les audicions i activitats de comprensió.
	Lyrics training: ofereix vídeos musicals de diferents nivells amb exercicis per omplir els espais.
	Storynory: audiollibres sobre diferents històries, poemes, cançons infantils, etc. en diferents nivells.
	The Speech accent archive: permet apreciar els diferents registres de l'anglès en diferents països.
	Voices in the dark: recopilació d'audiollibres.
	Podcast in English: podcàsting de diferents temes incloent transcripcions, preguntes i activitats.
<i>Speaking</i>	Aprende Inglés Sila: recursos per treballar la pronunciació.
	Subinglés: karaoke amb cançons subtítulades.
	Phonetics Focus: jocs per treballar la fonètica.
	Duolingo: aplicació amb activitats per parlar en anglès que disposa d'una prova de nivell per adaptar-se a l'estudiant.
Gramàtica i vocabulari	BBC Learning English: inclou vídeos, activitats, explicacions de gramàtica i recursos de pronunciació entre d'altres.
	La Mansión del Inglés: inclou teoria, exercicis, llibres electrònics, vídeos, jocs i altres activitats.
	EngVid: inclou vídeos amb lliçons sobre diversos temes en diversos nivells.

	És un bon recurs per classes inverses.
	Diccionaris: Oxford Learners Dictionary, Word reference, Urban Dictionary (per <i>slang</i>), Merriam-Webster (diccionari visual).
	Vocabulario Learning Chocolate: incorpora il·lustracions per aprendre vocabulari, així com activitats per memoritzar.
	Phrasal Verb Demon: guia per treballar els <i>phrasal verbs</i> .
	Verb2verb: recurs per conjuguar verbs anglesos.
Altres	LearnEnglish Kids del British Council, Bitesize de la BBC, Funland, Galaxy, ESL Games Plus i Fun English Games: aquests recursos tenen un caràcter general, no estan centrats en una destresa específica. Tenen en comú que basen l'aprenentatge en el joc a través d'aplicacions interactives.

Font: *adaptació de les aplicacions presentades per AulaPlaneta (2014)*

Durán, Félix i Herrán (2007) també analitzen quines destreses treballen diferents aplicacions. Remarquen que una aplicació pot treballar més d'una destresa. Això es pot aplicar a la llista elaborada per AulaPlaneta. Per exemple, és cert que l'aplicació Storynory treballa la comprensió auditiva, però també treballa la lectura, ja que el text dels audiollibres també està disponible. En definitiva, encara que les aplicacions es puguin classificar segons la destresa que treballen principalment, al cap i a la fi normalment es treballen diferents destreses simultàniament.

1.2. Experiències en l'ús les TIC dins les aules d'anglès d'Educació Primària

1.2.1. Experiència de Duran, Félix i Herrán (2007)

Durán, Félix i Herrán (2007) varen utilitzar entrevistes per determinar com s'utilitzaven les TIC en el procés d'ensenyament-aprenentatge (en endavant, E-A) de l'anglès en les següents escoles de Madrid: CEIP Doctor Tolosa, CEIP Jaime Balmes, CEIP John Lennon i CEIP San Blas. Treballaven amb una mitja de 12 ordinadors per 20 estudiants. Potenciaven l'autonomia dels estudiants, que interactuaven directament amb les aplicacions. Mitjançant entrevistes a diferents professors varen detectar els següents avantatges i inconvenients.

Taula 2. Avantatges i desavantatges de l'ús d'aplicacions per l'E-A de l'anglès

Avantatges	Desavantatges
Els estudiants fan més preguntes i mostren més interès per realitzar bé l'activitat.	És difícil trobar una aplicació que s'adapti als diferents nivells i estils d'aprenentatge.
Els estudiants es senten competents per a realitzar les activitats i s'ho passen bé.	Quan dos estudiants comparteixen ordinador sovint un dels dos queda exclòs de l'activitat.
Augment de la motivació, en part per l'aspecte lúdic d'algunes aplicacions.	Problemes tècnics relacionats amb l'ús de les TIC.
La interactivitat que ofereixen les aplicacions promouen l'aprendre fent i l'autonomia.	Algunes aplicacions donen la possibilitat d'esbrinar les respostes per prova i error de manera que els alumnes no han de demostrar que saben anglès.
La diversitat d'aplicacions possibilita que aquestes es puguin adaptar a les diferents edats i nivells dels nins i nines.	
S'adquireixen coneixements més ràpidament que en una classe tradicional.	
Les aplicacions faciliten el seguiment i l'avaluació del procés d'E-A.	

Font: adaptació dels avantatges i desavantatges de l'ús d'aplicacions per a l'E-A de l'anglès segons Durán, Félix i Herrán (2007)

1.2.2. Experiència de Bui (2015)

Bui (2015) va examinar els avantatges i les dificultats de l'aplicació de contar contes utilitzant les TIC a països asiàtics.

Taula 3. Avantatges i dificultats per contar contes amb les TIC

Avantatges	Dificultats
Prepara els estudiants per ser competents dins un entorn digital	Dificultats tècniques i manca de confiança per utilitzar les TIC.
Fa més accessibles els continguts abstractes.	Sovint no es realitzen activitats posteriors per

	reflexionar sobre la història.
Els estudiants es "submergeixen" en les històries	Manca de formació inicial del professorat per utilitzar les TIC.
Proporciona oportunitats per debatre, prendre decisions i discutir el significat.	Els alumnes amb NEE poden presentar problemes per seguir el ritme d'aquest tipus d'activitat.
Motiva els estudiants a expressar la seva opinió.	Reticència d'alguns professors, especialment els més vells, a utilitzar aquesta metodologia per ensenyar anglès.
Proporciona més diversió que els contes convencionals.	

Font: *Avantatges i dificultats per contar contes amb les TIC segons Bui (2015)*

1.2.3. Experiència de Yunus, Nordin, Salehi, Embi i Salehi (2013)

Yunus et al. (2013) van utilitzar entrevistes per determinar com les TIC s'utilitzaven per desenvolupar l'escriptura. Assenyalen que si bé en general les TIC s'utilitzen dins l'aula d'anglès, el *writing* és la destresa lingüística menys treballada amb aquests mitjans. La font d'informació d'aquest estudi prové d'entrevistes realitzades a quatre professors d'educació secundària de Kuala Lumpur, Malàisia. Aquests professors ensenyaven anglès com a Segona Llengua (ESL).

Taula 4. Avantatges i desavantatges amb suggeriments de millora sobre l'ús d'aplicacions per l'E-A de l'escriptura de l'anglès

Avantatges	Desavantatges i suggeriments de millora
Millora de l'atenció dels estudiants.	Dificultat per controlar la classe perquè els alumnes es distreuen. Per solucionar aquesta problemàtica els autors del treball suggereixen l'establiment de normes més estrictes a l'hora de treballar amb ordinadors i controlar les pàgines web a les quals els estudiants poden tenir

	accés.
Millora de l'E-A de vocabulari.	Utilització de formes gramaticals més senzilles en l'escriptura. Per resoldre-ho Yunus et al. (2013) suggereixen proporcionar als estudiants constant <i>feedback</i> sobre l'estil d'escriptura que han d'utilitzar en cada context.
Fa que el procés d'E-A sigui significatiu.	Dificultat dels professors per interactuar amb les TIC. Per resoldre aquest problema els autors del treball suggereixen consultar companys del centre o inclús alumnes que siguin més competents utilitzant les TIC.
Ajuda a l'assoliment dels objectius didàctics facilitant l'E-A.	
Promou l'autonomia, la iniciativa personal i la competència digital.	

Font: *Avantatges i desavantatges amb suggeriments de millora sobre l'ús d'aplicacions per l'E-A de l'escriptura de l'anglès segons Yunus et al. (2013)*

2. METODOLOGIA

2.1. Objectius del treball

L'objectiu general del treball és avaluar l'eficàcia de distintes estratègies didàctiques que utilitzen les TIC per treballar les quatre destreses lingüístiques bàsiques en anglès.

Els objectius específics són:

- Dissenyar i implementar estratègies didàctiques per l'aprenentatge de l'anglès utilitzant recursos tecnològics.

- Avaluar l'eficàcia de les propostes didàctiques per desenvolupar les destreses lingüístiques –*listening, writing, speaking, reading*– a l'Educació Primària.

2.2. Context

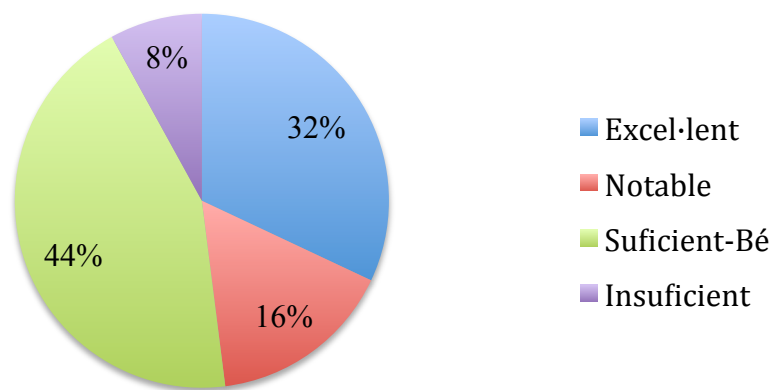
El treball s'ha desenvolupat en el context del CEIP Son Canals. Es va seleccionar aquest centre públic de Palma per dos motius.

En primer lloc, si bé les TIC ja s'utilitzen per projectar diapositives o vídeos, aquestes es podrien aprofitar més. Projectant diapositives o vídeos només es poden treballar el *listening* i el *reading*. Els alumnes són receptors d'informació. Per treballar les altres dues destreses, *speaking* i *writing*, cal fer una passa més. Així com explica Ballester (2002), els alumnes han de ser subjectes actius del procés d'E-A.

En segon lloc, la mestra d'anglès utilitza un enfocament comunicatiu per a l'E-A de l'anglès que combrega amb la metodologia de les propostes. Huertas (2013) explica l'enfocament comunicatiu com aquell on es realitzen activitats contextualitzades on els alumnes tenen la necessitat de comunicar-se. Aquesta afinitat metodològica facilitarà dur a terme les sessions.

En el projecte han participat tres grups de vuit d'alumnes de diferents cursos d'Educació Primària: un de segon (7-9 anys), un de quart (9-11 anys) i un de sisè (11-13 anys). La mestra ha seleccionat els alumnes de cada grup intentant fer grups representatius d'una aula ordinària. Per tant, tal com mostra la següent gràfica, els alumnes tenen diferents rendiments acadèmics.

Gràfica 1. Rendiment acadèmic del grup segons l'informe de l'últim trimestre

Per tant, aquest treball és un estudi de cas centrat en el grup prèviament definit. Aquest mètode d'investigació qualitativa pot servir per analitzar casos específics dins l'àmbit de l'educació (Yin, 2011). Ens centrem en el grup com un conjunt per avaluar qualitativament el seu rendiment acadèmic durant les deu sessions.

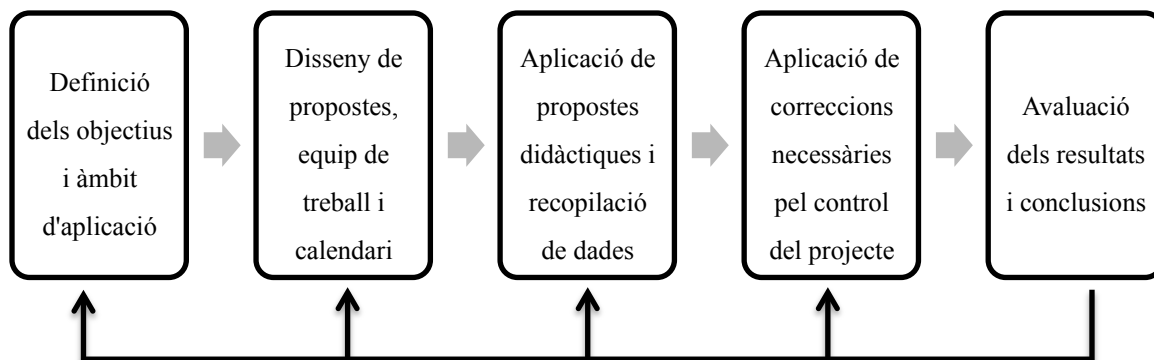
2.3. Procediment

El treball segueix la metodologia plantejada per Lynch i Roecker (2007) de gestió de projectes IPECC (*Initiating, Planning, Executing, Controlling and Closing*):

- Iniciació: es defineixen els objectius (veure apartat [objectius del treball](#)) i l'àmbit on es duran a terme les propostes didàctiques: el CEIP Son Canals.
- Planificació: es dissenyen les propostes didàctiques (veure apartat [disseny de propostes didàctiques](#)), s'organitza l'equip de treball establint els rols dels participants i s'acorda un calendari.
- Execució: es du a terme l'aplicació de les propostes didàctiques mentre es recopilen dades mitjançant graelles d'observació i entrevistes per obtenir uns resultats.
- Control: simultàniament a l'execució es du a terme el control del projecte per fer les correccions necessàries ajustant els objectius, les actuacions i el calendari.
- Tancament: s'avaluen els resultats i es comparen amb experiències similars per arribar a unes conclusions.

Segons Reeves (2010), les diferents fases del procediment estan interrelacionades entre sí. Passar a la segona fase no significa que la primera fase ja no pugui sofrir alteracions. A mesura que el projecte avança es redefeixen els objectius i es fan els ajustaments necessaris.

Esquema 1. Accions de cada fase del procés IPECC.

Font: adaptació de les fases IPECC de Negre, Marín i Pérez (2012)

2.4. Disseny de propostes didàctiques

Les deu sessions s'han realitzat amb grups reduïts de 8 alumnes. Un dels grups era d'alumnes de segon, l'altre d'alumnes de quart, i l'altre d'alumnes de sisè d'educació primària. Es treballa amb diferents aplicacions de manera que es treballin totes les destreses comunicatives. Les aplicacions *Starfall*, *Storynory*, *BBC Learning English* estan incloses a la taula 1. Les aplicacions s'utilitzen a través de la pissarra digital interactiva (en endavant, PDI). Gómez (2016) descriu les PDI com un sistema tecnològic que a més d'incorporar un ordinador i un projector, també inclou un dispositiu per controlar el punter.

Cal anotar que es tracta de sessions puntuals, no emmarcades en una unitat didàctica. Algunes tenen un enfocament clarament comunicatiu però d'altres estan centrades amb l'adquisició de gramàtica i vocabulari, que són tasques que també cal incorporar dins l'enfocament comunicatiu tot i que dins una unitat didàctica estarien supeditades a una tasca principal (Huertas, 2013). Es fa d'aquesta manera perquè es pretén oferir un tast sobre com diferents aplicacions poden desenvolupar les quatre destreses. A més, cada sessió està centrada en una destresa de la qual se n'avaluen diferents aspectes.

Taula 5. Propostes didàctiques realitzades al CEIP Son Canals

Sessió, aplicacions i equipament tecnològic i altres materials.	Grup, agrupacions i distribució del temps	Breu descripció de les activitats de cada sessió	Destresa principal
Sessió 1: Conte interactiu de Starfall i PDI.	Grup de 2n. Activitat en gran Grup. 45 minuts.	Comencem conversant sobre com podem ajudar els altres per activar coneixements previs. Llegim el conte Not too little to help . Llegeixen tant els alumnes com el mestre, que regula els torns de paraula. Fem preguntes oralment i emplenem una fitxa per avaluar la comprensió. Acabem comentant com s'imaginem que qualcú els podria ajudar.	Reading
Sessió 2: Aplicació de construcció de personatges de Starfall , PDI.	Grup de 2n. Activitat en gran grup. 45 minuts.	Comencem conversant sobre el nostre aspecte físic introduint adjectius que podem emprar. Utilitzem l'aplicació Who am I? per crear un avatar a manera d'exemple: trien els cabells, cara, la roba, etc. A continuació empenen una fitxa on crearan el seu propi avatar a partir de les opcions de l'aplicació. Finalment es presenten a ells mateixos utilitzant la fitxa com a guió.	Speaking
Sessió 3: Aplicació d'escriptura de cartes de Starfall , PDI i folis d'escriptura.	Grup de 2n. Activitat en gran grup i treball individual 45 minuts	Comencem conversant sobre els padrins i proposem escriure'ls una carta. Personalitzem una carta triant les opcions que ens dóna l'aplicació Grandparents Day de Starfall a manera d'exemple. Com a activitat principal han d'escriure la seva pròpia carta seguint el model treballat. Acabem la sessió amb la lectura d'algunes cartes.	Writing

<p>Sessió 4:</p> <p>Joc de construcció d'edificis de BBC Learning English i PDI</p>	<p>Grup de 4t.</p> <p>Treball en grups reduïts.</p> <p>60 minuts</p>	<p>Comencem conversant sobre els distints edificis que podem trobar a la ciutat. Utilitzem l'apartat <i>When?</i> de l'aplicació Buildings per veure els distints tipus d'edificis que trobem en una ciutat. Utilitzem l'apartat <i>Where would be good?</i> per discutir a quin lloc de la ciutat hauríem de col·locar els distints edificis. Formem tres grups, un de 2 alumnes i dos de 3 alumnes per discutir les decisions. Acabem responent les preguntes ofertes per la mateixa aplicació a l'apartat <i>Inside Out</i> per revisar els coneixements assolits.</p>	Speaking
<p>Sessió 5:</p> <p>Aplicació <i>Animals 1</i> de mes-games i PDI.</p>	<p>Grup de 4t.</p> <p>Treball en grups reduïts.</p> <p>45 minuts</p>	<p>Comencem amb l'apartat <i>Learn and Review</i> de l'aplicació <i>Animals 1</i> per repassar vocabulari sobre animals. Com activitat principal utilitzem els jocs <i>Memory</i> i <i>Collect the Stars</i> per afavorir la retenció d'aquest vocabulari. Acabem la sessió amb l'apartat <i>Treasure Chest</i> per avaluar els coneixements assolits.</p>	Vocabulary
<p>Sessió 6:</p> <p>Aplicació de creació de pòsters de Top Marks, PDI, cartolines, folis, tisores i ferramenta.</p>	<p>Grup de 4t.</p> <p>Activitat en gran grup i treball en grups de 4.</p> <p>60 minuts</p>	<p>Comencem visualitzant el tràiler de l'aplicació i els demanem com farien un pòster per aquesta pel·lícula. Expliquem l'apartat <i>What are the parts of a movie poster?</i> de l'aplicació Posters i entre tots fem un pòster pel tràiler. Com activitat principal cada grup de 4 alumnes ha d'elaborar un pòster per una pel·lícula inventada en una cartolina A3. Acabem la sessió deixant que els alumnes expliquin la pel·lícula que s'han inventat i ens mostrin el pòster.</p>	Writing
<p>Sessió 7:</p> <p>Aplicació <i>Prepositions</i> de mes-games.</p>	<p>Grup de 4t.</p> <p>Treball en grups de 4.</p> <p>45 minuts</p>	<p>Comencem amb l'apartat <i>learn and review</i> de la l'aplicació <i>Prepositions</i> per repassar les preposicions. Com activitat principal utilitzem els jocs <i>Time Click</i> i <i>Treasure Chest</i> per retenir els coneixements adquirits. Acabem la sessió amb l'aplicació <i>Slap</i> per avaluar els coneixements assolits.</p>	Grammar

Sessió 8: Aplicació Debate Game for kids de Fun English Games i PDI	Grup de 4t. Treball en grups de 4. 45 minuts	Comencem conversant sobre com cal debatre. Introduïm els temes proposats per l'aplicació i entre tots triem els millors arguments. Com activitat fem dos grups i decidim un tema a debatre. Abans de començar la discussió han de tenir clar els arguments a utilitzar. El mestre/a fa de moderador i els fa reflexionar sobre la importància de respectar els diferents punts de vista i utilitzar arguments vàlids.	Speaking
Sessió 9: Audiollibre de Storynory i PDI	Grup de 6è. Treball individual. 45 minuts	Comencem conversant sobre situacions en què algú ha enganat a qualcú altre. Com activitat principal escoltem/llegim aquest audiollibre de Storynory, que tracta sobre el tema citat. Fem pauses per comentar la història. Acabem la sessió comentant quin dels personatges de la història era més fàcil d'enganyar.	Listening
Sessió 10: Aplicació newsinlevels i PDI.	Grup de 6è. Activitat en grup i treball individual. 45 minuts	Comencem conversant sobre quins animals coneixen que siguin "diferents". Amb l'aplicació http://www.newsinlevels.com/products/two-nosed-dog-level-2/ mirem el vídeo, escoltem i llegim la notícia en els tres nivells, de més fàcil a més difícil. Acabem emplenant una fitxa amb preguntes de comprensió i reflexió.	Reading

2.5. Tècniques de recollida de dades

Per avaluar l'experiència es van utilitzar graelles d'observació. Les graelles d'observació són una tècnica que permet recollir dades del procés sense interrompre el ritme de la classe (Institut Obert de Catalunya, s.d.). Les dades han estat recollides pel mateix autor del treball observant la conducta dels nins i nines durant les sessions. Tenir grups de només 8 estudiants ha facilitat aquesta tasca.

Cada sessió duta a terme al CEIP Son Canals treballava principalment una destresa lingüística. S'avaluava en quina mesura cada alumne millorava diferents aspectes de la destresa treballada. Els indicadors fan referència a criteris d'avaluació adaptats de la LOE (2006). A cada sessió s'utilitzava una graella d'observació per a cada alumne. Per exemple:

Taula 6. Graella d'observació de l'alumne X a la sessió 1

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Capta les idees globals del text.				■
Llegeix i identifica paraules i frases senzilles.			■	
Pronuncia les paraules correctament			■	

Per motius d'extensió, no és possible incloure en el treball les 80 graelles d'observació utilitzades. Per sintetitzar la informació, a l'apartat de resultats s'inclou una taula per a cada sessió. Aquestes taules mostren el percentatge d'alumnes que correspon a cada indicador –1, 2, 3 o 4–. 1 equival a Insuficient, 2 equival a Suficient-Bé, 3 equival a Notable i 4 equival a Excel·lent. La següent taula explica les dimensions de les graelles d'observació.

Taula 7. Dimensions de les graelles d'observació

Dimensions	1	2	3	4
Capta les idees globals del text	No respon cap pregunta de comprensió global.	Només respon algunes preguntes de comprensió global.	Respon la majoria de preguntes de comprensió global.	Respon totes les preguntes de comprensió global.
Identifica informació específica	No respon cap pregunta de comprensió específica.	Només respon algunes preguntes de comprensió específica.	Respon la majoria de preguntes de comprensió específica.	Respon totes les preguntes de comprensió específica.
Pronuncia les	La pronunciació	Comet bastants	Comet molt pocs	No comet errors

paraules correctament	dificulta la comprensió.	errors de pronunciació.	errors de comunicació.	de pronunciació.
El volum és adequat a la situació	Quasi no se'l sent.	Parla massa flux o massa fort.	A vegades baixa o puja massa el volum.	El volum és adequat a la situació.
Adapta el contingut al tema tractat	No presenta els continguts treballats.	El contingut és incomplet.	A vegades surt del tema.	Exposa el contingut sense sortir del tema.
Té cura de la presentació	La manca de presentació dificulta la lectura.	No respecta els marges i la cal·ligrafia no és clara.	Respecta els marges però la cal·ligrafia no és clara.	Respecta els marges i la cal·ligrafia és llegible.
Mostra iniciativa durant l'escriptura	No és capaç d'escriure tot sol.	Depèn massa del mestre/a per escriure.	Demana ajuda poques vegades.	Escriu amb autonomia.
Respecta els torns de paraula	Interromp molt, dificulta el seguiment de l'activitat.	Interromp els seus companys i no respecta el temps que té.	Interromp els seus companys però respecta el temps que té.	No interromp els seus companys i respecta el temps que té.
Adapta el text a l'estructura explicada.	No respecta en absolut l'estructura del text.	Es desvia de l'estructura del text.	Segueix quasi sempre l'estructura del text.	Segueix en tot moment l'estructura del text.
Mostra interès per les propostes dels companys	Rebutja totes les propostes dels seus companys.	No considera les propostes dels seus companys.	Considera algunes propostes.	Considera totes les propostes dels companys.
Dedueix el significat de nou vocabulari o estructures	No pot deduir el significat de cap paraula o estructura nova.	Pot deduir el significat d'algunes paraules o estructures.	Pot deduir el significat de la majoria de paraules o estructures.	Pot deduir el significat de totes les paraules o estructures noves.

Memoritza el vocabulari/estructures introduïdes.	No memoritza cap paraula/estructura nova.	Memoritza algunes paraules/estructures noves.	Memoritza la majoria de paraules/estructures noves.	Memoritza totes les paraules/estructures noves.
--	---	---	---	---

3. RESULTATS

A la sessió 1 es va treballar el *reading* amb els alumnes de segon de primària. El conte interactiu de *Starfall* va permetre que un 75% dels nins i nines captessin totes les idees globals del text. A més, la majoria va ser capaç de respondre la majoria o totes les preguntes de comprensió específica i pronunciar les paraules correctament a partir de models cometent molt pocs errors de pronunciació.

Taula 8. Aspectes que s'avaluen del *reading* en la sessió 1

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Capta les idees globals del text	0% d'alumnes	0% d'alumnes	25% d'alumnes	75% d'alumnes
Identifica informació específica	12,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes	50% d'alumnes	25% d'alumnes
Pronuncia les paraules correctament	12,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes	62,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes

La sessió 2 treballava el *speaking* amb el grup de segon de primària. Es va utilitzar l'aplicació *Who am I?* de *Starfall*. Els resultats són dispars. Pel que fa la pronunciació, la meitat del grup va cometre moltes errades i l'altra meitat no va cometre errors. Ara bé, la majoria va seguir en tot moment l'estructura del text explicada. Finalment, pel que fa el volum, tant hi havia alumnes que quasi no se'ls sentia com alumnes que l'adaptaven al context.

Taula 9. Aspectes que s'avaluen del *speaking* en la sessió 2

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Pronuncia les paraules correctament	0% d'alumnes	50% d'alumnes	0% d'alumnes	50% d'alumnes
El volum és adequat a la situació	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes	37,5% d'alumnes	25% d'alumnes
Adapta el text a l'estructura explicada.	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes	62,5% d'alumnes

A la sessió 3 es va treballar la comprensió escrita amb els alumnes de primer de primària. L'aplicació d'escriptura de cartes de *Starfall* va permetre un alt rendiment del grup. L'escriptura guiada ha resultat beneficiosa pels nins i nines d'aquest nivell. Durant l'escriptura, tots els alumnes van utilitzar el vocabulari estudiat durant la sessió. Un 87,5% va tenir gran cura de la presentació, respectant els marges i la cal·ligrafia. També un 87,5% va aconseguir escriure amb autonomia.

Taula 10. Aspectes que s'avaluen del *writing* en la sessió 3

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Memoritza el vocabulari/estructures introduïdes.	0% d'alumnes	0% d'alumnes	0% d'alumnes	100% d'alumnes
Té cura de la presentació	0% d'alumnes	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	87,5% d'alumnes
Mostra iniciativa i autonomia durant l'escriptura.	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	0% d'alumnes	87,5% d'alumnes

A la sessió 4 es va treballar la comprensió auditiva amb el grup de quart utilitzant l'aplicació *Buildings* de *BBC Learning English*. Aquesta aplicació va resultar molt motivadora. Tots els alumnes van parlar sense sortir-se del tema. Ara bé, alguns cometien errors de pronunciació i la majoria no va respectar els torns de paraula.

Taula 11. Aspectes que s'avaluen del *speaking* en la sessió 4

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Pronuncia les paraules correctament	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes	25% d'alumnes	37,5% d'alumnes
Respecta els torns de paraula.	25% d'alumnes	37,5% d'alumnes	25% d'alumnes	12,5% d'alumnes
Adapta el contingut al tema tractat.	0% d'alumnes	0% d'alumnes	0% d'alumnes	100% d'alumnes

A la sessió 5 es va treballar l'adquisició de vocabulari amb el grup de quart mitjançant l'aplicació *mes-games*. El 62,5% dels alumnes va memoritzar la majoria del nou vocabulari i va ser capaç de deduir-ne el significat. Així mateix, la majoria d'alumnes no va cometre errors de pronunciació. Varen estar motivats durant la sessió, pel qual la participació va ser alta. Ara bé, va haver-hi problemes de disciplina derivats de l'excés de competitivitat entre els grups.

Taula 12. Aspectes que s'avaluen del *vocabulary* en la sessió 5.

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Dedueix el significat de nou vocabulari o estructures	0% d'alumnes	25% d'alumnes	62,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes
Pronuncia les paraules correctament	0% d'alumnes	0% d'alumnes	37,5% d'alumnes	62,5% d'alumnes
Memoritza el vocabulari/estructures introduïdes.	0% d'alumnes	37,5% d'alumnes	62,5% d'alumnes	0% d'alumnes

A la sessió 6 es va treballar la comprensió escrita amb els alumnes de quart. Es treballava en grups. El bon ús de l'aplicació de creació de pòsters de *Top Marks* va donar diferents resultats en cada grup. Influa la capacitat de treball en grup de cadascun dels membres. La majoria d'alumnes va respectar l'estructura del text i la presentació. Alguns alumnes, però, no van mostrar interès per les propostes dels companys i fins i tot les rebutjaven.

Taula 13. Aspectes que s'avaluen del *writing* en la sessió 6

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Adapta el text a l'estructura explicada.	0% d'alumnes	0% d'alumnes	50% d'alumnes	50% d'alumnes
Té cura de la presentació.	0% d'alumnes	0% d'alumnes	100% d'alumnes	0% d'alumnes
Mostra interès per les propostes dels companys.	12,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes	0% d'alumnes	75% d'alumnes

A la sessió 7 es va treballar la gramàtica amb el grup de quart mitjançant l'aplicació *mes-games*. La majoria d'estudiants van ser capaços de deduir el significat de les preposicions amb què es van treballar, així com de pronunciar les paraules correctament i memoritzar-les. A més, haver fet grups mixts va reduir els problemes de conducta.

Taula 14. Aspectes que s'avaluen del *grammar* en la sessió 7.

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Dedueix el significat de nou vocabulari o estructures	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes	62,5% d'alumnes
Pronuncia les paraules correctament	0% d'alumnes	0% d'alumnes	50% d'alumnes	50% d'alumnes
Memoritza el vocabulari/estructures introduïdes.	0% d'alumnes	0% d'alumnes	50% d'alumnes	50% d'alumnes

A la sessió 8 es va treballar l'expressió oral amb el grup de quart mitjançant l'aplicació *Debate Game for Kids*. El 62,5% d'estudiants va cometre molt pocs errors de comunicació quan pronunciaven les paraules a partir de models. A més, la majoria va adequar el volum a la situació. Els torns de paraula, però, no van ser respectats, ja que la majoria interrompia als seus companys.

Taula 15. Aspectes que s'avaluen del *speaking* en la sessió 8

Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Pronuncia les paraules correctament	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	62,5% d'alumnes	25% d'alumnes
El volum és adequat a la situació	0% d'alumnes	25% d'alumnes	25% d'alumnes	50% d'alumnes
Respecta els torns de paraula	12,5% d'alumnes	50% d'alumnes	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes

A la sessió 9 es va treballar la comprensió auditiva amb els alumnes de sisè de primària. En general, el rendiment va ser baix perquè l'audiollibre amb què es va treballar presentava massa dificultat en l'àmbit lèxic. Només un 25% dels alumnes va respondre a totes les preguntes de comprensió global i un 62,5% no va ser capaç de localitzar la majoria d'informació específica. A més, la majoria només fa deduir el significat d'algunes de les paraules introduïdes.

Taula 16. Aspectes que s'avaluen del *listening* en la sessió 9.

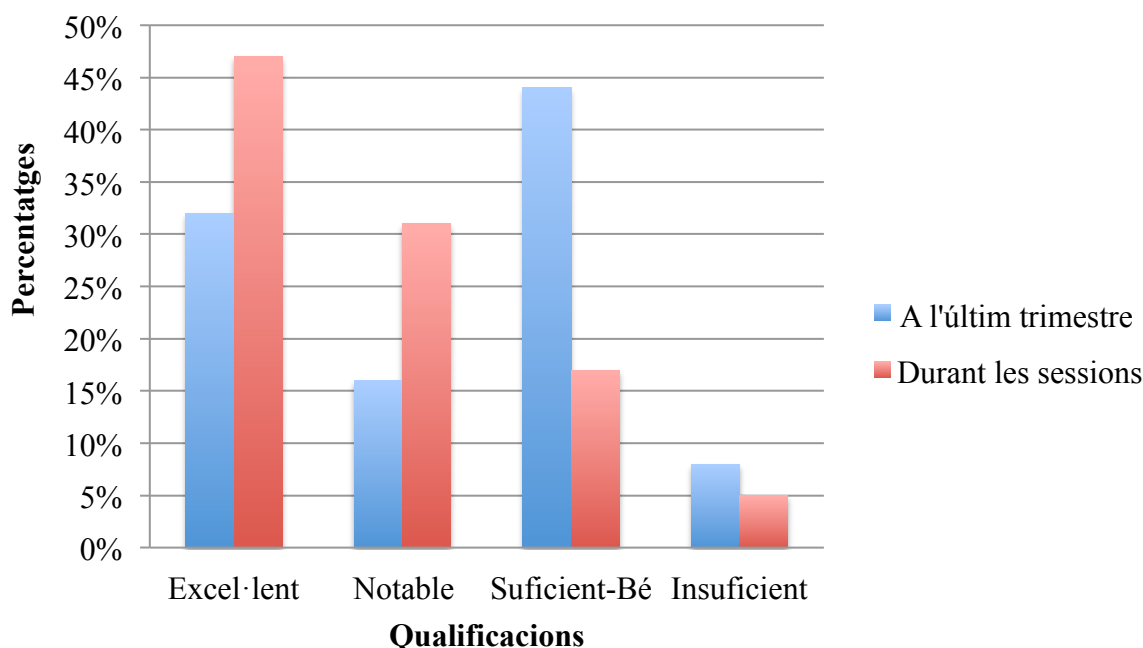
Criteris d'avaluació	1	2	3	4
Capta les idees globals del text	12,5% d'alumnes	37,5% d'alumnes	25% d'alumnes	25% d'alumnes
Dedueix el significat de nou vocabulari o estructures	25% d'alumnes	37,5% d'alumnes	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes
Identifica informació específica	0% d'alumnes	62,5% d'alumnes	25% d'alumnes	12,5% d'alumnes

A la sessió 10 es va treballar el *reading* amb els alumnes de sisè mitjançant l'aplicació *News in Levels*. Aquesta aplicació que s'adapta als diferents nivells de lectura ha estat de les que han donat millors resultats. Un 87,5% dels alumnes va respondre totes les preguntes de comprensió global i un 62,5% va poder respondre totes les preguntes referents a informació específica. Així mateix, la majoria va ser capaç de deduir el significat de nou vocabulari.

Taula 17. Aspectes que s'avaluen del *reading* en la sessió 10.

Críteris d'avaluació	1	2	3	4
Capta les idees globals del text	0% d'alumnes	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	87,5% d'alumnes
Dedueix el significat de nou vocabulari o estructures	0% d'alumnes	12,5% d'alumnes	25% d'alumnes	62,5% d'alumnes
Identifica informació específica	0% d'alumnes	0% d'alumnes	37,5% d'alumnes	62,5% d'alumnes

Finalment, comparem els rendiments de la mostra d'alumnes durant les sessions amb els seus rendiments durant l'últim trimestre. El percentatge de cada qualificació pel rendiment durant les sessions s'han calculat fent la mitjana aritmètica de tots els resultats de cada variable. Per exemple, per calcular el percentatge de notables s'han sumat tots els percentatges de notables –a les taules corresponent al número 3– i s'han dividit pel total de percentatges, en aquest cas 30. A partir d'aquesta informació, podem afirmar objectivament que, en aquest estudi de cas, el rendiment acadèmic durant les sessions ha millorat respecte a l'últim trimestre.

Gràfica 2. Comparació de rendiments

4. DISCUSSIÓ DELS RESULTATS I CONCLUSIONS

L'objectiu general del treball era avaluar l'eficàcia de distintes estratègies didàctiques que utilitzen les TIC per treballar les quatre destreses lingüístiques bàsiques en anglès. S'han dissenyat i implementat estratègies didàctiques per l'aprenentatge de l'anglès utilitzant recursos tecnològics al llarg de deu sessions. S'ha avaluat l'eficàcia d'aquestes propostes didàctiques mitjançant graelles d'observació. Per tant, podem dir que els objectius s'han assolit. A partir de les experiències dins l'aula durant les sessions, podem arribar a les següents conclusions.

En primer lloc, cal reflexionar sobre quins agrupaments farem servir durant les sessions. Si es decideix utilitzar aplicacions amb grups, caldrà conèixer bé els estudiants per formar els grups. Hi ha alumnes que tenen molta iniciativa però no saben respectar les idees dels altres. Aquest va ser el cas a la sessió 6. Segons Ballester (2002) els grups han de ser equilibrats, pel qual haurien d'estar formats per un alumne d'alt rendiment, un alumne passiu, un alumne actiu i un alumne amb problemes de conducta. Així mateix, s'ha observat durant la sessió 5 que si els grups són mixts –formats per nins i nines– no hi ha tanta competitivitat i per tant s'eviten conflictes.

En segon lloc, així com indicaven Durán, Félix i Herrán (2007), s'ha observat que els jocs interactius poden resultar molt motivadors. Si bé això augmenta la participació, també presenta desavantatges. Per exemple, a les sessions 4 i 8 va resultar difícil mantenir ordre durant les converses perquè es respectaven poc els torns de paraula. Va ser molt important ser constant en l'aplicació de les normes. Una cosa tan bàsica com que per parlar cal aixecar la mà es va haver de repetir constantment.

En tercer lloc, cal remarcar la importància de seleccionar aplicacions que s'adaptin al nivell dels estudiants. A la sessió 9 el rendiment dels estudiants va ser baix perquè el contingut de l'aplicació seleccionada presentava massa dificultat. En canvi, a la sessió 10 els mateixos estudiants van rendir més amb l'aplicació *News in Levels*, que s'adaptava al seu nivell.

Finalment, cal tenir en compte les limitacions d'aquest estudi de cas. Si bé ens agradaria arribar a la conclusió que el rendiment acadèmic ha augmentat gràcies a la utilització de les TIC, també hem de considerar altres variables. Durant les sessions els grups eren de només vuit alumnes. Poder dedicar més atenció a cada estudiant segurament també ha influït en la millora del rendiment. A més, només s'han treballat 10 sessions. Farien falta més estudis per poder confirmar la relació entre l'augment del rendiment acadèmic en les quatre destreses lingüístiques en anglès i la utilització d'estratègies didàctiques que incorporen les TIC.

Per concloure, tal com indicava Gosnell (2011), podem afirmar que és possible treballar totes les destreses lingüístiques utilitzant les TIC i, a més, obtenint bons rendiments acadèmics. Ara bé, cal formar grups tenint en compte les característiques dels estudiants, tenir especial cura de la disciplina quan s'introdueixen jocs motivadors i seleccionar aplicacions que s'adaptin al nivell dels estudiants.

5. REFERÈNCIES

- Arango, C. (2005). Las competencias comunicativas. De la puesta en escena a la puesta en esencia. *Monografías*. Recuperat de <http://www.monografias.com/trabajos33/competencias-comunicativas/competencias-comunicativas.shtml#top>
- AulaPlaneta. (2014). *40 Herramientas TIC imprescindibles para el aula de inglés*. Recuperat de <http://www.aulaplaneta.com/2015/09/17/recursos-tic/40-herramientas-tic-imprescindibles-para-el-aula-de-ingles/>
- Ballester, A. (2002). *El aprendizaje significativo en la práctica: Cómo hacer el aprendizaje significativo en el aula* (1a ed.). Palma de Mallorca: Seminario de aprendizaje significativo.
- Becerra, J., i Fernández, I. (2013). El uso de las TIC en el currículo de inglés de Educación Primaria por parte del profesorado novel. *Didáctica. Lengua y Literatura*, 25, 315-331. Recuperat de <http://revistas.ucm.es/index.php/DIDA/article/view/42247/40221>
- Bui, K. N. (2015). Teachers' Concerns and Solutions Towards The Implementation of Digital Storytelling in Teaching English in ESL Classroom in Asian Countries. *Journalism*, 5(9), 454-462. doi: 10.17265/2160-6579/2015.09.002

Centro Virtual Cervantes. (2016). *Competencia pragmática*. Recuperat de http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciapragmatica.htm

Fernández, A., Barrio, J., i Herrán, A. (2007). Recursos informáticos para la enseñanza-aprendizaje del inglés en educación infantil y primer ciclo de primaria: una investigación en el aula. *Porta Linguarum: revista internacional de didáctica de las lenguas extranjeras*, 7, 89-118. Recuperat de http://www.ugr.es/~portalin/articulos/PL_numero7/7Antonio%20Dur%E1n.pdf

Gómez, S. (2016). Uso de la pizarra digital interactiva (PDI). *CEFIRE - Conselleria de Educació, Investigació, Cultura y Deporte*. Recuperat de http://cefire.edu.gva.es/pluginfile.php/277763/mod_resource/content/2/Unidad1/unidad1_html/index.html

Gosnell, J. (2011). Apps: An emerging tool for SLPs. *The ASHA Leader*, 16, 10-13. Recuperat de <http://leader.pubs.asha.org/article.aspx?articleid=2280066>

Higgins, S. (2003). Does ICT Improve Learning and Teaching in Schools? *Journal of Science and Technology*, 17(6), 586-594. Recuperat de <http://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/121122ictlearningen.pdf>

Huertas, D. (2013). 20 Reflexiones sobre la enseñanza y aprendizaje de lenguas en contextos multilingües. *Journal of Chemical Information and Modeling*, 53(9), 1689-1699. doi: 10.1017/CBO9781107415324.004

Institut Obert de Catalunya. (s.d.). *L'observació. Instruments i tècniques*. Recuperat de http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M07/web/html/WebContent/u1/media/l_observacio.pdf

Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, BOE 106 (2006).

Lynch, M., i Roecker, J. (2007). *Project managing e-learning: A handbook for successful design, delivery and management* (1a ed.). New York: Routledge.

Negre, F., Marín, V., i Pérez, A. (2012). Estrategias para la adquisición de la competencia informacional en la formación inicial del profesorado de primaria. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 16(2), 1-12. doi: 10.6018/reifop.16.2.180751

McCaul, R. (11 febrer 2016). Can we learn a second language like we learned our first? *Voices Magazine*. Recuperat de <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/can-we-learn-second-language-we-learned-our-first>

- Moreira, M. (2010). El proceso de integración y uso pedagógico de las TIC en los centros educativos. Un estudio de casos. *Revista de Educación*, 352, 77-97. Recuperat de <https://books.google.es/books?hl=en&lr=&id=dZ47AezyxawC&oi=fnd&pg=PA77&dq=tic+educaci%C3%B3n+primaria&ots=R7wsLTa-3X&sig=8IZr7YUZFOhRVc05SVDKeEnyouo#v=onepage&q=tic%20educaci%C3%B3n%20primaria&f=false>
- Reeves, T. C. (2000). Enhancing the Worth of Instructional Technology Research through “Design Experiments” and Other Development Research Strategies. *International Perspectives on Instructional Technology Research for the 21st Century Symposium*. Recuperat de <http://reeves.coe.uga.edu/AERA2000Reeves.pdf>
- Trujillo, F. (s.d.). Enseñar por competencias: una nueva propuesta. *Webcindario*. Recuperat de http://juancarlos.webcindario.com/ensenar_por_competencias_una_nueva_propuesta_Fernando_Trujillo_.pdf
- Yin, R. (2011). *Applications of Case Study Research* (3a ed.). Londres: SAGE publications.
- Yunus, M., Nordin, N., Salehi, H., Embi, M., i Salehi, Z. (2013). The use of information and communication technology (ICT) in teaching ESL writing skills. *English Language Teaching*, 6(7), 1–8. doi: 10.5539/elt.v6n7p1